

הרהור
לשבת
1/2

3 נברך על השבת | קיבוץ מעיין צבי

נברך על השבת, כי דומה היא לפסגת הר במישור רחב ידיים. ההיאחזות בעבודה הנה מישור החיים ואילו השבת היא הפסגה בה מתרונן העובד אחרי ששת ימי העמל. "לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה". שבת שלום ומבורך.

(מתוך 'מעין הברכות', מכון שיטים)

למה מדומה השבת לפי הברכה? מדוע?

בתוך הברכה משולב משפט מתוך פיוט מוכר. מהו?

מה מוסיף פיוט מסורתי לברכה מודרנית לקבלת השבת?

4 ברוך בואך שבת | קיבוץ משמרות

ברוך בואך, שבת, בואך ברוך, הביאי נא עמך את המרגוע, את השלווה, שלאחר שבוע רב פנים של המולת עמל, את החלל, שבתוכו אפשר לרקום אינסוף של חלומות, ביחד ולבד, את שעת המחילות שבה נוכל לשמוע את פעימות לבו של הזולת. שבת, ברוך בואך, ברוך בואך, ברוך נרך.

(מתוך 'מעין הברכות', מכון שיטים)

מה היחס בין העבודה והעמל של ימי השבוע לבין השבת?

כיצד ניתן "לשמוע את פעימות לבו של הזולת"?

1 קידוש ליל שבת (נוסח ספרד)

יום הששי. וְכָלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צָבָאָם: וְיָכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ. כִּי בּו שְׁבֹת מְכַל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת: (בראשית ב', א-ג)

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן: ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו, ושבט קדשו באהבה וברצון הנחילנו, זכרון למעשה בראשית, תחלה למקראי קדש, זכר ליציאת מצרים. ושבט קדשך באהבה וברצון הנחלתנו: ברוך אתה ה', מקדש השבת:

על מה מקדשים ואת מה מייחדים לפי הברכה?

קידוש נוסח ספרד נפתח בפסוקים המתארים את בריאת העולם מספר בראשית. מה יכולה להיות המשמעות של בחירה זו לדעתכם?

2 ככה כמו שאני הולך | אמיר גלבע

כָּכָה כְּמוֹ שְׂאֲנֵי הוֹלֵךְ אֲנִי רוֹצֶה לְקַבֵּל פְּנֵי שְׁבֹת הַמַּלְכָּה. לְגוֹפִי בְּגָדִים שֶׁל יוֹם יוֹגוּפִי, אִם בְּכֵלֵל, אֵינְנוּ חֲזָק בְּכֵלֵל וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא...

כיצד גלבע מקבל את פני השבת? מה מיוחד בכך?

קידוש

לפניכם/ן ברכות, שירים וקטעים קצרים בנושא קידוש, המציין את כניסת השבת.

לפני הקריאה

נסו להגדיר מהו קידוש בעבורכם/ן. מה אמור להתרחש ברגע המעבר בין ימות השבוע, העבודה והשגרה, לבין השבת וזמן סוף השבוע, כדי שתוכלו להרגיש את הייחודיות שבשבת?

לאחר הקריאה

- בחרו מקור אחד או שניים והסבירו במה הוא תורם להבנת המשמעות של קידוש הזמן והמרחב של השבת.
- איזו ברכה, שיר או קטע הייתם/ן מאמצים/ות לטקס כניסת השבת שלכם/ן? מדוע?
- אילו פעולות הייתם/ן מכניסים/ות לטקס קבלת שבת, כך שיעזרו להיכנס לאווירת השבת וסוף השבוע?

מארכיון
החגים
הקיבוצי

מארכיון
החגים
הקיבוצי

הרהור
לשבת
2/2

קידוש

מארכיון
החגים
הקיבוצי

5 בקשה | אריאנה הרן

היה טוב אלינו
ותן לנו הרבה הרבה זמן
זמן לראות את כל אחד לחוד
ואולי אף לאהבו,
זמן להביט בתקרה
ולחשוב על מה חושבים המלאכים,
זמן לדברים יפים
שבגללם פדאי לחיות,
זמן להבלים הרבה
שמהם תצא חכמה,
זמן להביט בעינים
וללמד בעל-פה את צבען
והרבה הרבה זמן
לחשוב על כל אלה יחד.

? איזו מילה חוזרת בשיר? מדוע?
? מה יכולה לזמן השבת לפי השיר?

6 ערב שבת | נתן יונתן

תלם אחרון וחשך בגנה,
היום אמר את סוף המנגינה.
ערב חרישי חתם את התמונה,
בין אור לחשך נחה השכונה.
דיג אסף חכה אחרונה,
הנה כבר יום ששי פנה.
שוקי העיר, כנפי היונה
לבשו כתנת לבנה.
השליח מוכן ונאספו כלם,
גרות דולקים עם זין וקהל
יום עמל כלה, ומה שלא נשלם
אולי נתחיל מחר מהתקלה.

? אילו ביטויים מהשיר מעידים על כך שגם הטבע שותף לכניסת השבת?

7 אהבת עולם | משה יצחקי

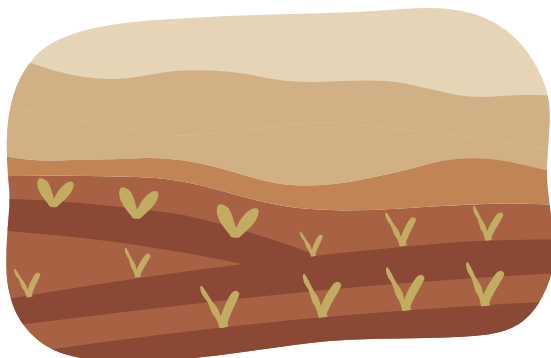
תברכי השבת המביאה אהבת עולם
לכל הנברא החי והקיים.
ברכינו פלה לבל תסור כנף האהבה
מלבנו וגופנו, ברכינו לבל תחסר זו
לבני ביתנו ובקהלתנו.
בואי שבת המלכה להשפין שלום ואהבת עולם
בין איש לאשה, בין דוד וכלה, ונפרש לכלם
ספת שלום, חמלה, צדק ואהבה,
לעיף לדל ולנחשל, למפר ולזר.

? אילו מאפיינים ורכיבים בשבת מאפשרים עיסוק ב"להשכין שלום"?
? מה הקשר בין "שלום, חמלה, צדק ואהבה" לבין הדאגה הרחבה לכל חלקי החברה?

8 ברכת הקלה | קיבוץ מזרע

נברך על הלחם
מתנת אדם ואדמה.
מי יתן וימצא בשפע
ונשמח בדברים הפשוטים:
בפת, בבית ובאהבת הלב.

? מדוע נדרשת תזכורת לשמוח "בדברים הפשוטים"?
כיצד יכולה השבת לעזור בכך?

הרהור
לשבת
1/2

הבדלה

לפניכם/ן ברכות, שירים וקטעים קצרים בנושא **הבדלה**, המציינת את צאת השבת.

לפני הקריאה

נסו להגדיר מה זו הבדלה בעבורכם/ן. מה אמור להתרחש ברגע המעבר המציין את סיום השבת וסוף השבוע לבין החזרה לימות השבוע, לעבודה ולשגרה, כדי שתוכלו להרגיש מלאים באנרגיה ובמשמעות?

לאחר הקריאה

- בחרו מקור אחד או שניים והסבירו במה הוא תורם להבנת המשמעות של הבדלת הזמן והמרחב של השבת.
- איזו ברכה, שיר או קטע הייתם/ן מאמצים/ות לטקס הפרידה מסוף השבוע וצאת השבת שלכם/ן? מדוע?
- אילו פעולות הייתם/ן מכניסים/ות לטקס הפרידה מהשבת כך שיעזרו להיפרד מאווירת השבת וסוף השבוע, ולהיכנס לשבוע החדש בכוחות מחודשים?

1 מתוך נוסח ההבדלה

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן. ולוקח הבשמים בימינו ומברך:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מִיְנֵי בְשָׂמִים. ומברך על הנר:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ.

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה: בְּרוּךְ אַתָּה ה', הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל.

? מה משותף לברכות שנאמרות בזמן ההבדלה?

? אילו סוגי 'הבדלות' נזכרות בברכה?

? מה הייתם/ן מבקשים/ות להבדיל במעבר שלכם/ן מסוף השבוע לתוך ימי השגרה?

2 שבת המלכה (היוצאת) | חיים נחמן ביאליק

הַחֲמָה מְרֵאשׁ הָאֵילָנוֹת נִסְתַּלְקָה -

בְּאוֹר וְנִלְוָה אֶת-שַׁבַּת הַמַּלְכָּה.

צֵאתָ לְשָׁלוֹם, הַקְדוּשָׁה, הַזֵּכָה -

דְּעִי, שֵׁשֶׁת יָמִים אֶל שׁוֹבֵךְ נַחְכָּה...
כֵּן לְשַׁבַּת הַבָּאָה!
כֵּן לְשַׁבַּת הַבָּאָה!
צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם, מְלֶאכִי הַשָּׁלוֹם!

? מה מסמן את צאת השבת לפי השיר?

? איזה רגש מתעורר בפרידה ממנה?

3 לשם מה נבראה שבת? לשם ההבדלה | חמי שקולניק, שדמות

לשם מה נבראה השבת? - לשם ההבדלה.

[הכוונה היא] שכל הברואים תנועתם מושלת [שולטת] בהם. שמש קובע בוקר ולילה ואינו עוצר. אדמה אינה נחה, צומח אינו פוסק גידולו וחי אינו שובת. עולם בתנועה ואין עצירה אלא לצורכי מיתה וחידולן [כְּלִיָּה, הפסק], וכבר ראינו שמים שאין בהם תנועה אינם מים חיים עוד.

רק אדם מושל בתנועה, ובהתקדש שבת הוא בורא לו הבדלה. המאבק אינו קל. לתנועה כוחות הרבה. אולם בגופו וברוחו האדם עוצר, אוצר [צובר ושומר] ויוצר לו שליטה בעולמו. אותו אדם סופו שהוא בן חורין, נבדל מהבריאה, ועודנו חי.

? מה מהות השבת לפי שקולניק?

? באיזה אופן אדם יכול ליצור "שליטה בעולמו" באמצעות ההתייחסות ליום השבת?

מארכיון
החגים
הקיבוצי

הבדלה

דמותו של אליהו הנביא
נקשרת לסעודת 'מלווה מלכה' שהיא מעין "ארוחת פרידה" מהשבת [המכונה 'מלכה']. במסורת, אליהו נתפס כמבשר הגאולה. פיוטים רבים קושרים את שמו לאותה סעודה ולטקס ההבדלה.

דמותה של מרים הנביאה
נכנסה לפיוטים ולמסורות מתחדשות, כמנהיגה רוחנית מקבילה, מתוך מחשבה פמיניסטית שהתפתחה בקרב יהדות ארה"ב.

7 אליהו הנביא
אליהו הנביא, אליהו התשבי, אליהו הגלעדי במהרה יבא אלינו עם משיח בן דוד, כפיתוב: הנה אנכי שלח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם.

מרים הנביאה | הרבה לילה גל ברנר
מרים הנביאה, עז וזמרה בידה מרים, תרקד אתנו להגדיל זמרת עולם. מרים, תרקד אתנו לתקן את העולם. במהרה בימינו היא תביאנו אל מי הישועה, אל מי הישועה.

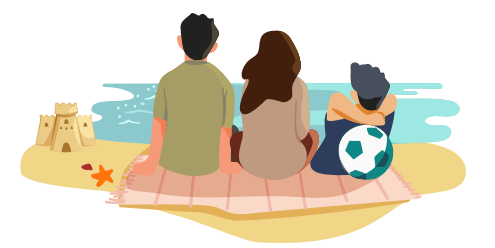
? מה מקומם של אליהו הנביא ומרים הנביאה בטקס ההבדלה?
? משמעות הגאולה היא שחרור והצלה. באיזה מובן ערך זה יכול להתבטא באחריות ובמחויבות שלנו מול עצמנו ומול החברה בה אנו חיים?

6 הרגעים האלה | רוחמה וייס
כשאני מפנה את השבת מהבית והערב מערה טפות עצב אל הלב אני מתפללת אל הלילה שיבוא וינרדים את הבין לבין ובהרף יקיצה ותמלא הלב חליון.
(מתוך: שאשה אינה אלוהים, עמ' 44)

? סמנו בשיר ביטויים שמסמנים זמן ביניים ומעבר.
? כיצד תשומת הלב למעברים יכולה להיות משמעותית לקיום טקס הבדלה וסיכום שבוע?

4 הבדלה | אמיר גלבוע
שעה זו שנתכנסה לנרתיקה חמה – טוב אני רוצה לראות בנחמה. שהבטחתי לעצמי כה מעט, שלא קימתי לעצמי כה הרבה.
...

? כיצד בחינת ההבטחות ומידת קיומן רלוונטי לטקס הבדלה וסיכום שבוע?

5 בקשות לקראת שבוע חדש | מתוך תפילת רבי אלימלך מליז'נסק
תשמרנו מן הפגיות והגאות ומן הכעס והקפדנות והעצבות והרכילות ושאר מדות רעות... ותצילנו מקנאת איש מרעהו, ולא יעלה קנאת אדם על לבנו ולא קנאתנו על אחרים; אדרבה, תן בלבנו שנואה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם, ושנדבר כל אחד את חברו בדרך הישר והרצוי לפניך, ואל יעלה שום שנואה מאחד על חברו חלילה.

? מדוע הבקשות שבתפילה רלוונטיות לקראת שבוע חדש דווקא?